

CONCEPTE DE BENESTAR ANIMAL

X. MANTECA, M. SALAS

El concepte de “benestar animal” inclou aspectes relacionats amb la salut física, l'estat emocional i el comportament dels animals. El benestar dels animals que es mantenen en zoològics i aquaris és important sobretot per raons ètiques. A més, garantir els millors estàndards possibles de benestar animal és un requisit imprescindible perquè els zoològics moderns puguin complir la seva funció educativa i de conservació.

El benestar dels animals que es mantenen en zoològics i aquaris és important sobretot per raons ètiques. A més, garantir els millors estàndards possibles de benestar animal és un requisit imprescindible perquè els zoològics moderns puguin complir la seva funció educativa i de conservació. La importància del benestar animal per als zoològics moderns ha estat reconeguda per la World Association of Zoos and Aquariums, que compta amb un Codi d'Ètica i Benestar Animal. Entre d'altres coses, aquest codi afirma que totes les accions que es duiguin a terme en un animal han de tenir com a objectiu final la conservació de l'espècie, però al mateix temps no han de comprometre el seu benestar.

EL BENESTAR DELS ANIMALS INCLOU LA SEVA SALUT I EL SEU ESTAT EMOCIONAL

Encara que hi ha moltes definicions de benestar animal, la majoria d'autors estan d'acord en què el terme “benestar animal” inclou dos elements: d'una banda, la salut física dels animals i, d'altra, el seu estat emocional. El primer element, la salut física, comprèn alhora aspectes com l'absència de malalties i lesions, una alimentació adequada i el confort físic i tèrmic.

El segon element del benestar, l'estat emocional, suposa tant l'absència d'emocions negatives com la presència d'emocions positives. No obstant, l'estudi de les emocions positives en els animals tot just comença i aquesta és la raó per la qual es fa sovint menys èmfasi en les emocions positives que en les negatives. Entre aquestes últimes són especialment rellevants el dolor, la por, l'estrès (en aquells casos en els que la situació estressant sobrepasa la capacitat d'adaptació dels animals) i, almenys en algunes espècies, l'avorriment.

LA CAPACITAT D'EXPERIMENTAR EMOCIONS I DE PATIR NO ÉS EXCLUSIVA DELS MAMÍFERS I LES AUS

La preocupació pel benestar dels animals és conseqüència, en bona mesura, de que els animals poden experimentar emocions i, per tant, patir. Aquesta capacitat requereix un cert desenvolupament del sistema nerviós, de manera que no està necessàriament present en tots els animals. Encara que segueix existint una certa controvèrsia sobre aquest punt, la majoria d'autors consideren que tots els vertebrats tenen un sistema nerviós central prou desenvolupat per

experimentar dolor i altres formes de patiment. Això vol dir que, a més dels mamífers i les aus, també els peixos, els rèptils i els amfibis poden patir.

Pel que fa als invertebrats, l'únic grup que suposadament té un desenvolupament del sistema nerviós central compatible amb la capacitat de patir és el dels cefalòpodes. No obstant, no es pot descartar en absolut que en un futur pròxim els científics afegeixin altres grups d'invertebrats a la llista d'animals amb aquesta capacitat.

COMPORTAMENT I BENESTAR

A més dels dos elements discutits fins ara (la salut física i l'estat emocional), el comportament dels animals està també directament relacionat amb el seu benestar. En efecte, existeixen algunes conductes que semblen ser importants en si mateixes, al marge de les seves conseqüències. A vegades aquestes conductes es denominen “necessitats de comportament”. Les necessitats de comportament serien conductes la motivació de les quals depèn sobretot de factors interns i és independent de les seves conseqüències funcionals, fent que l'animal tingui la necessitat de realitzar aquestes conductes en qualsevol ambient. Malgrat que el concepte de necessitats de comportament resulta controvertit, és indubtable que la impossibilitat de mostrar algunes conductes té conseqüències negatives per als animals.

Per altra banda, hi ha conductes que contribueixen a la salut o a un estat emocional positiu de l'animal. Finalment, els canvis en la conducta dels animals aporten informació especialment útil sobre el seu benestar.

EN RESUM, EL BENESTAR ANIMAL ÉS UN CONCEPTE MULTIDIMENSIONAL

En resum doncs, el concepte de “benestar animal” inclou aspectes relacionats amb la salut física, l'estat emocional i el comportament dels animals (vegeu la Taula).

La naturalesa “multidimensional” del concepte de benestar queda reflectida en la definició proposada per l'Organització Mundial de Salut Animal (OIE) segons la qual “un animal es troba en un estat satisfactori de benestar quan està sa, confortable i ben alimentat, pot expressar el seu comportament innat, i no pateix dolor, por o dis-très”. Igualment, l'anomenat principi de les cinc llibertats recull la naturalesa multidimensional del concepte de benestar animal.

Salut física	<ul style="list-style-type: none"> • Absència de malalties i lesions. • Alimentació adequada. • Confort físic. • Confort tèrmic.
Emocions	<ul style="list-style-type: none"> • Absència d'emocions negatives com ara dolor, por i estrès (i potser, almenys en algunes espècies, avorriment). • Presència d'emocions positives.
Comportament	<ul style="list-style-type: none"> • Possibilitat d'expressar conductes importants en si mateixes. • Possibilitat d'expressar conductes que tenen efectes positius sobre la salut o sobre l'estat emocional de l'animal.

EL CONCEPTE DE BENESTAR ES POT ENTENDRE COM A MESURA DE L'ADAPTACIÓ DELS ANIMALS AL SEU AMBIENT

Una de les definicions de benestar animal més citades és la de Broom (1986), segons la qual “el benestar d'un individu és l'estat en què es troba aquest individu en relació als seus intents d'afrontar el seu ambient”. Un element clau en la definició és que el benestar està relacionat amb la capacitat que té l'animal d'afrontar les possibles dificultats creades per l'ambient. Teòricament, un animal podria trobar-se en tres situacions diferents. Imaginem, en primer lloc, que l'ambient és particularment difícil per a l'animal i que aquest no pot afrontar amb èxit les dificultats amb què es troba. Es podria esperar, doncs, que l'animal morís o que patís malalties multifactorials que depenen en part de les condicions ambientals.

Una segona possibilitat és que l'ambient no sigui tan difícil per a l'animal, de manera que aquest pot finalment adaptar-s'hi, encara que l'adaptació li resulti difícil i el propi procés d'adaptació tingui un cost per a l'animal. Aquest cost és el resultat de les possibles conseqüències negatives de la resposta d'estrès i dels canvis de comportament que mostra l'animal en els seus intents per adaptar-se a un ambient difícil.

Finalment, la tercera situació en què teòricament pot trobar-se un animal és que l'ambient sigui prou adequat i que l'adaptació no sigui difícil i no suposi cap cost biològic. En aquest cas, el benestar serà òptim, incloent la presència d'emocions positives.

REFERÈNCIES

- Broom D M (1986) Indicators of poor welfare. *British Veterinary Journal* 142: 524-526.
- Broom D M (2014) *Sentience and animal welfare*. CAB International, Wallingford.
- Dawkins M S (2004) Using behaviour to assess animal welfare *Animal Welfare* 13: S3-S7.
- Farm Animal Welfare Council (1992) FAWC updates the Five Freedoms *Veterinary Record* 17: 357.
- Fraser D, Weary D M, Pajor E A and Milligan B N (1997) A scientific conception of animal welfare that reflects ethical concerns *Animal Welfare* 6: 187-205.
- Mendl M (2001) Animal husbandry: Assessing the welfare state *Nature* 410, 31-32.